

УДК 33.330

Юрик Наталія Євгенівна, к.е.н., доцент, Луциків Іванна Василівна, к.е.н.
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

**ВИКОРИСТАННЯ АКМЕОЛОГІЧНОЇ МОДЕЛІ ТА АКМЕОЛОГІЧНОГО
ПІДХОДУ ДО САМОРОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ В УМОВАХ
САМОМЕНЕДЖМЕНТУ**

Yuryk Natalia, Ph.D., Assoc. Prof., Lutsykiv Ivanna, Ph.D.
**THE USE OF ACMEOLOGICAL MODEL AND ACMEOLOGICAL APPROACH TO
PERSONAL SELF-DEVELOPMENT IN TERMS OF SELF-MANAGEMENT**

Акмеологічний підхід до особистості виробляється в рамках психологічної науки. Даний підхід розглядає розвиток на протязі всього життя людини. акмеологія враховує не тільки прогресивні, потенційні можливості при визначенні розвитку особистості, але й її регресивні варіанти і виявляє та діагностує з метою її оптимізації самою особистістю чи з допомогою акмеологічної підтримки. Акмеологія враховує закономірності, які виявлені психологією, для того щоб розвиток особистості здійснювалося не стихійно-емпірично, а цілеспрямовано, з урахуванням цих закономірностей. В цьому акмеологія зближується з педагогікою: вона не просто досліджує процеси розвитку, та включає практику розвитку і удосконалення особистості в якості центральної наукової задачі. На відміну від педагогіки, акмеологія ставить своїм завданням не тільки і не стільки отримання особистістю знань, але й удосконалення її самої, її мислення, здібностей, навиків і вмінь.

Постановка життєвих цілей ґрунтується на принципах та ідеалах, визначених на попередньому етапі, а також на життєвих планах людини. Труднощі, що супроводжують певні етапи життя, долаються бажанням самої людини розвиватися, ставати більш зрілою і відповідальною. Зріла особистість у ході розвитку самостійно обирає чи змінює зовнішню ситуацію свого розвитку, а завдяки цьому змінює і себе.

Відповідальність створює психологічний простір для саморозвитку та самореалізації, задає мотиваційно і ситуаційно вивірені орієнтири для розгортання цих процесів; визначає зони оптимального співвідношення зовнішніх вимог щодо особистості з одного боку, та рівня домагань особистості і її актуальних можливостей, з іншого. В цьому зрізі відповідальність виступає як контролюючий механізм, котрий захищає особистість, задає її стійкість щодо зовнішніх дестабілізуючих впливів і внутрішніх не виважених ініціатив. Одним з вимірів відповідальності є суб'єктивний локус контролю особистості.

З огляду на це найважливішими стають ті принципи, які дають змогу повністю розкрити потенціал людини і спрямувати його на користь організації: розвиток творчих здібностей персоналу; залучення співробітників до розроблення управлінських рішень; опора на систему гнучкого лідерства серед персоналу та особисті контакти працівників із зовнішнім оточенням; використання таких методів співпраці з людьми, які забезпечують їх задоволення роботою; постійна і цілеспрямована підтримка індивідуальної ініціативи працівників фірми і організацій, які з нею співпрацюють;

чесність і довіра в ділових відносинах; орієнтація на високі стандарти роботи і прагнення до нововведень; обов'язкове визначення розміру внеску працівника у загальні результати; орієнтація на перспективу розвитку; опора на загальнолюдські цінності та соціальну відповідальність бізнесу перед людьми та суспільством загалом. На кожного працівника повинен виділятися визначений бюджет для його саморозвитку; він самостійно вибирає необхідні для себе теми. В організації заохочується уміння брати на себе відповідальність. Індивідуальні потреби в навчанні кожного працівника – центральна ланка планування його кар'єри.

Акмеологічна модель – оптимальний варіант особистісно-професійного сходження до акме – є описом ознак результатів рівнів продуктивності. Її визначають: акмеологічні критерії – вимірник оцінки професійного становлення; акмеологічні показники – професійні завдання певного роду і конкретного рівня розвитку професіоналізму; акмеологічні рівні – ступінь розвитку професіоналізму.

Акмеологічний підхід базується не тільки на методологічних принципах, але і на позиції по відношенню до досліджуваного об'єкта, а також на застосуванні власне акмеологічних методів дослідження і вирішення практичних завдань. Тому опора на нього може дозволити отримати якісно нові наукові результати. Ці результати відрізняються від того, що можуть дати, наприклад, психологічні дослідження. Дані відмінності заслуговують особливої уваги, тому що вони дозволять краще зрозуміти специфічність акмеологічного знання і особливості акмеологічного дослідження.

На основі вищесказаного можна констатувати, що суттєвою ознакою сьогодення є актуалізація акмеологічного підходу до аналізу особливостей прояву соціально-психологічних властивостей особистості, то її розвиток і становлення розглядається в єдності внутрішньої психічної й зовнішньої практичної діяльності: з одного боку, соціально-психологічні властивості особистості проявляються, формуються й розвиваються в соціумі, з другого – соціальне середовище, володіючи великою кількістю ступенів свободи, значною мірою визначається особистими комунікативними якостями й можливостями індивіда. Це сприяє посиленню вимог до комунікативної поведінки особистості, підвищує її комунікативну компетентність, робить залежним успіх її діяльності від власних комунікативних знань, умінь і навичок. Комунікативна компетентність у цьому контексті трактується як інтегральна якість особистості, що пронизує всі її професійно-особистісні утворення, як оформленість індивідуальної програми поведінки в системі соціальних відносин, мотиваційна приналежність до певного соціального середовища, спрямованість на розвиток комунікативних здібностей, прагнення до збереження й розвитку соціально-психологічних традицій конкретної соціальної інституції й тієї групи, в якій відбувається її соціалізація, загалом, як сформованість комунікативного стилю життя індивіда.